Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 12 października 2016 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 — Artykuł 6 pkt 3 — Pojęcie „powództwa wzajemnego” — Powództwo z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia — Zapłata kwoty należnej na podstawie uchylonego wyroku — Czasowy zakres zastosowania

W sprawie C-185/15

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Vrhovno sodišče (sąd najwyższy, Słowenia) postanowieniem z dnia 15 stycznia 2015 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 22 kwietnia 2015 r., w postępowaniu:

Marjan Kostanjevec

przeciwko

F&S Leasing GmbH,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: L. Bay Larsen, prezes izby, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan (sprawozdawca) i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu F&S Leasing GmbH przez M. Rihtara oraz B. Potočan, odvetnika,

— w imieniu rządu słoweńskiego przez T. Mihelič Žitko, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez J. Garcíę-Valdecasas Dorrego, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Wilderspina oraz M. Žebrego, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 2 czerwca 2016 r.,

* Język postępowania: słoweński.

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 5 pkt 1, art. 6 pkt 3 i art. 15 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 42).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Marjanem Kostanjevecem, zamieszkałym w Słowenii, a spółką F&S Leasing GmbH (zwaną dalej „F&S”), z siedzibą w Austrii, w przedmiocie niewykonania umowy leasingu finansowego.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Z motywu 2 rozporządzenia nr 44/2001 wynika, że w interesie należytego funkcjonowania rynku wewnętrznego celem rozporządzenia jest ustanowienie „przepisów celem ujednolicenia przepisów o jurysdykcji w sprawach cywilnych i handlowych oraz uproszczenia formalności ze względu na szybkie i nieskomplikowane uznawanie i wykonywanie [w celu szybkiego i nieskomplikowanego uznawania i wykonywania] orzeczeń z państw członkowskich związanych niniejszym rozporządzeniem”.

4 Motywy 11–13 i 15 wspomnianego rozporządzenia brzmią następująco:

„(11) Przepisy o jurysdykcji powinny być w wysokim stopniu przewidywalne i powinny zależeć zasadniczo od miejsca zamieszkania pozwanego, a tak ustalona jurysdykcja powinna mieć miejsce zawsze [być zawsze dostępna], z wyjątkiem kilku dokładnie określonych przypadków, w których ze względu na przedmiot sporu lub umowę stron uzasadnione jest inne kryterium powiązania [uzasadniony jest inny łącznik]. Siedziba osób prawnych musi być zdefiniowana wprost [w sposób autonomiczny] w rozporządzeniu celem wzmocnienia przejrzystości wspólnych przepisów i uniknięcia konfliktów kompetencyjnych.

(12) Jurysdykcja oparta na łączniku miejsca zamieszkania [pozwanego] powinna zostać uzupełniona jurysdykcją opartą na innych łącznikach, które powinny zostać dopuszczone ze względu na ścisły związek pomiędzy sądem a sporem prawnym lub w interesie prawidłowego wymiaru sprawiedliwości.

(13) W sprawach dotyczących ubezpieczenia, umów zawartych pomiędzy konsumentami [zawieranych z konsumentami] i z zakresu prawa pracy strona słabsza powinna być chroniona przez przepisy jurysdykcyjne dla niej bardziej korzystne niż przepisy ogólne.

[…]

(15) W interesie zgodnego [harmonijnego] wymiaru sprawiedliwości należy unikać, tak dalece, jak jest to tylko możliwe, równoległych postępowań, aby w dwóch państwach członkowskich nie zapadały niezgodne ze sobą orzeczenia. […]”.

5 Ustanowione przez omawiane rozporządzenie normy jurysdykcyjne znajdują się w rozdziale II wspomnianego rozporządzenia. Rzeczony rozdział zawiera w szczególności sekcje 1, 2 i 4, zatytułowane odpowiednio „Przepisy ogólne”, „Jurysdykcja szczególna” i „Jurysdykcja w sprawach dotyczących umów z udziałem konsumentów”.

6 Należący do sekcji 1 rozporządzenia nr 44/2001 art. 2 ust. 1 ma następujące brzmienie:

„Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia osoby mające miejsce zamieszkania [miejsce zamieszkania lub siedzibę] na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich [swego] obywatelstwa [obywatelstwa lub systemu prawnego, któremu podlega osoba prawna], przed sądy tego państwa członkowskiego".

7 Należący do tej samej sekcji 1 rzeczonego rozporządzenia art. 3 ust. 1 stanowi między innymi:

„Osoby mające miejsce zamieszkania [miejsce zamieszkania lub siedzibę] na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane przed sądy innego państwa członkowskiego tylko zgodnie z przepisami sekcji 2–7 niniejszego rozdziału".

8 Zgodnie z brzmieniem art. 5 rzeczonego rozporządzenia, należącego de sekcji 2 tego samego rozdziału II:

„Osoba, która ma miejsce zamieszkania [miejsce zamieszkania lub siedzibę] na terytorium państwa członkowskiego, może być pozwana w innym państwie członkowskim:

1) a) jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia wynikające z umowy – przed sąd miejsca, gdzie zobowiązanie zostało wykonane albo miało być wykonane;
   b) w rozumieniu niniejszego przepisu – i o ile co innego nie zostało uzgodnione – miejscem wykonania zobowiązania jest:

      — w przypadku sprzedaży rzeczy ruchomych – miejsce w państwie członkowskim, w którym rzeczy te zgodnie z umową zostały dostarczone albo miały zostać dostarczone;

      — w przypadku świadczenia usług – miejsce w państwie członkowskim, w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone;
   c) jeśli lit. b) nie ma zastosowania, wówczas stosuje się lit. a);

[…]".

9 Zgodnie z art. 6 pkt 3 tego samego rozporządzenia, również należącego do wspomnianej sekcji 2, „w sprawach dotyczących powództwa wzajemnego, które opiera się na tej samej umowie lub na tym samym stanie faktycznym, na których zostało oparte powództwo główne", osoba mająca miejsce zamieszkania [miejsce zamieszkania lub siedzibę] na terytorium państwa członkowskiego może być również pozwana – przed sąd, w którym zawisło powództwo główne".

10 Artykuł 15 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 44/2001, który należy do sekcji 4 tego samego rozdziału II, przewiduje:

„Jeżeli przedmiotem postępowania jest umowa lub roszczenia z umowy, którą zawarła osoba, konsument, w celu, który nie może być uważany za działalność zawodową lub gospodarczą tej osoby, jurysdykcję określa się na podstawie niniejszej sekcji, bez uszczerbku dla art. 4 oraz art. 5 pkt 5:

[…]

c) we wszystkich innych przypadkach, gdy druga strona umowy w państwie członkowskim, na terytorium którego konsument ma miejsce zamieszkania, prowadzi działalność zawodową lub gospodarczą lub taką działalność w jakikolwiek sposób kieruje do tego państwa członkowskiego lub do kilku państw włącznie z tym państwem członkowskim, a umowa wchodzi w zakres tej działalności".

11 Artykuł 16 tegoż rozporządzenia stanowi:

„1. Konsument może wytoczyć powództwo przeciwko swemu kontrahentowi albo przed sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium ten kontrahent ma miejsce zamieszkania [miejsce zamieszkania lub siedzibę], albo przed sąd miejsca, w którym konsument ma miejsce zamieszkania.

2. Kontrahent może wytoczyć powództwo przeciwko konsumentowi tylko przed sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium konsument ma miejsce zamieszkania.

3. Przepisy niniejszego artykułu nie naruszają prawa do wytoczenia powództwa wzajemnego przed sąd, przed którym zgodnie z niniejszą sekcją zawisło powództwo główne”.

12 Artykuł 30 tego rozporządzenia ma następujące brzmienie:

„Do celów niniejszej sekcji przyjmuje się, że powództwo zostało wytoczone przed sąd:

1) w czasie, w którym [w chwili, w której] zostało wniesione do sądu pismo wszczynające postępowanie lub dokument równorzędny, pod warunkiem że powód po dokonaniu tego nie zaniedbał podjąć kroków, jakie powinien był podjąć w celu osiągnięcia skutku w postaci doręczenia pisma pozwanemu; lub

2) jeżeli doręczenie pozwanemu powinno nastąpić przed wniesieniem dokumentu do sądu – w chwili, w której organ odpowiedzialny za doręczenie otrzymał dokument, pod warunkiem że powód nie zaniechał następnie podjęcia czynności, do których podjęcia był obowiązany celem wniesienia dokumentu do sądu”.

13 Zgodnie z brzmieniem art. 66 tego samego rozporządzenia, należącego do rozdziału VI, zatytułowanego „Przepisy przejściowe”:

„1. Przepisy niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie tylko do takich powództw i dokumentów urzędowych, które zostały wytoczone bądź sporządzone po jego wejściu w życie.

2. Jeżeli powództwo zostało wytoczone w państwie członkowskim pochodzenia przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, wówczas orzeczenia wydane po tej chwili będą uznawane i zezwoli się na ich wykonanie zgodnie z rozdziałem III:

a) jeżeli powództwo wytoczone zostało w państwie członkowskim pochodzenia po tym, jak konwencja brukselska lub konwencja lugańska weszły w życie zarówno w państwie członkowskim pochodzenia, jak i w państwie członkowskim, w którym powoływane jest orzeczenie;

b) we wszystkich innych przypadkach, jeżeli sąd miał jurysdykcję na podstawie przepisów, które są zgodne z przepisami jurysdykcyjnymi rozdziału II lub umowy, która obowiązywała w chwili wytoczenia powództwa pomiędzy państwem członkowskim pochodzenia a państwem członkowskim, w którym powoływane jest orzeczenie”.

Prawo słoweńskie

14 Artykuł 183 Zakon o pravdnem postopku (kodeksu postępowania cywilnego), dotyczący powództwa wzajemnego, przewiduje:

„Pozwany może wytoczyć powództwo wzajemne przed zamknięciem rozprawy przed tym samym sądem, jeżeli:

1) roszczenie wzajemne jest w związku z roszczeniem powoda lub

2) roszczenie powoda i roszczenie wzajemne nadają się do potrącenia, lub

3) powództwo wzajemne wymaga ustalenia istnienia prawa lub stosunku prawnego, których istnienie bądź nieistnienie wpływają w całości bądź w części na rozstrzygnięcie w przedmiocie powództwa powoda.

Powództwo wzajemne nie może zostać wytoczone, jeżeli w przedmiocie tego powództwa merytorycznie właściwy jest inny sąd lub gdy na potrzeby rozstrzygnięcia powództwa wzajemnego przewidziany jest inny typ postępowania.

Powództwo wzajemne może zostać wytoczone nawet wtedy, gdy musi ono zostać rozpatrzone przez sąd w innym składzie".

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

15 W dniu 14 stycznia 1994 r. F&S, z siedzibą w Austrii, zawarła z M. Kostanjevecem umowę leasingu finansowego. W następstwie niezapłacenia wymagalnych comiesięcznych rat umowy leasingu F&S zażądała w dniu 26 października 1995 r. od M. Kostanjeveca zapłaty kwoty 16 692,22 EUR. Wniosek o wszczęcie egzekucji został oparty na dokumencie urzędowym. Zgodnie z uregulowaniem prawa krajowego sprzeciw M. Kostanjeveca wobec wniosku o wszczęcie egzekucji spowodował wszczęcie postępowania przed Okrožno sodišče v Ptuju (sądem okręgowym w Ptuju, Słowenia) na podstawie złożonego wniosku.

16 Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2004 r. sąd ów zasądził od M. Kostanjeveca zapłatę kwoty 16 692,22 EUR oraz odsetek umownych i kosztów postępowania.

17 Na skutek wydania przez Višje sodišče v Mariboru (sąd apelacyjny w Mariborze, Słowenia) wyroku z dnia 11 kwietnia 2006 r. oddalającego apelację M. Kostanjeveca, wyrok sądu pierwszej instancji z dnia 28 kwietnia 2004 r. uzyskał powagę rzeczy osądzonej i stał się wykonalny.

18 Marjan Kostanjevec wniósł środek odwoławczy (skargę rewizyjną) od tego wyroku do sądu odsyłającego, Vrhovno sodišče (sądu najwyższego, Słowenia). Zanim doszło do wydania przez ów sąd rozstrzygnięcia w przedmiocie środka odwoławczego F&S oraz M. Kostanjevec zawarli w dniu 31 lipca 2006 r. ugodę pozasądową, w której uzgodnili, że najpóźniej w dniu 30 sierpnia 2006 r. M. Kostanjevec zapłaci kwotę główną w wysokości 16 692,22 EUR, a także koszty postępowania oraz koszty postępowania egzekucyjnego.

19 Postanowieniem z dnia 9 lipca 2008 r. sąd odsyłający uchylił wyrok Okrožno sodišče v Ptuju (sądu okręgowego w Ptuju, Słowenia) z dnia 28 kwietnia 2004 r. oraz wyrok Višje sodišče v Mariboru (sądu apelacyjnego w Mariborze) z dnia 11 kwietnia 2006 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przez sąd pierwszej instancji.

20 Na tym etapie postępowania M. Kostanjevec wytoczył przed Okrožno sodišče v Ptuju (sądem okręgowym w Ptuju) powództwo wzajemne, żądając od F&S zwrotu kwoty 18 678,45 EUR, odpowiadającej kwocie zapłaconej przez niego w dniu 30 sierpnia 2006 r. w wykonaniu ugody zawartej z F&S w dniu 31 lipca 2006 r., powiększonej o odsetki za zwłokę.

21 Orzekając ponownie wyrokiem z dnia 4 listopada 2009 r., Okrožno sodišče v Ptuju (sąd okręgowy w Ptuju) oddalił żądanie zapłaty podniesione przez F&S i uwzględnił powództwo wzajemne M. Kostanjeveca, uznając, że M. Kostanjevec nie otrzymał przedmiotu umowy leasingu finansowego, a F&S nie wywiązała się z ciążącego na niej na mocy umowy zobowiązania do wydania rzeczy.

22 F&S wniosła apelację od tego wyroku do Višje sodišče v Mariboru (sądu apelacyjnego w Mariborze), który wyrokiem z dnia 31 marca 2010 r. orzekł, że powództwo wzajemne M. Kostanjeveca było niedopuszczalne, ponieważ żądania podnoszone w obydwu pozwach są tego rodzaju, że wzajemnie się wykluczają. Sąd ów uznał natomiast, że sądy słoweńskie mają jurysdykcję zgodnie z art. 15 ust. 1 lit. b) rozporządzenia nr 44/2001.

23 Ten ostatni wyrok, w wyniku którego wyrok pierwszej instancji uzyskał powagę rzeczy osądzonej, był również przedmiotem środka odwoławczego (skargi rewizyjnej) wniesionego do sądu odsyłającego w odniesieniu do kwestii posiadania przez sądy słoweńskie jurysdykcji do orzekania w przedmiocie powództwa wzajemnego. Zdaniem F&S nie zostały spełnione przesłanki wytoczenia powództwa wzajemnego ani przesłanki stosowania przepisów [rozporządzenia nr 44/2001] dotyczących umów z udziałem konsumentów, jako że rozpatrywany spór nie powstał na tle umowy leasingu finansowego lub umowy zawartej przez konsumenta, lecz dotyczy on powództwa z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia.

24 W tych okolicznościach Vrhovno sodišče (sąd najwyższy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy pojęcie »powództwa wzajemnego« w rozumieniu art. 6 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono również powództwo wytoczone jako powództwo wzajemne w rozumieniu prawa krajowego po tym, jak w postępowaniu rewizyjnym został uchylony prawomocny i wykonalny wyrok, wydany w postępowaniu z powództwa głównego pozwanej, a sama sprawa została przekazana sądowi pierwszej instancji w celu ponownego rozpatrzenia, w wypadku gdy powód, w swym powództwie wzajemnym opartym na bezpodstawnym wzbogaceniu, żąda zwrotu kwoty, do której zapłacenia został zobowiązany na podstawie wyroku, który został uchylony, wydanego w postępowaniu z powództwa wzajemnego pozwanej?

2) Czy pojęcie »spraw dotyczących umów z udziałem konsumentów«, o którym mowa w art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001, należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono również sytuację, w której konsument wytacza swe powództwo, w ramach którego podnosi roszczenie oparte na bezpodstawnym wzbogaceniu, jako powództwo wzajemne w rozumieniu prawa krajowego, związane z powództwem głównym, przy czym dotyczy ono jednak sprawy z zakresu umowy z udziałem konsumenta w rozumieniu wspomnianego przepisu rozporządzenia nr 44/2001 i w drodze którego powód (konsument) żąda zwrotu kwoty, do której zapłacenia został zobowiązany w uchylonym (później) wyroku, wydanym w postępowaniu wszczętym z powództwa głównego pozwanej, a więc zwrotu kwoty wynikającej ze sprawy z zakresu umów z udziałem konsumentów?

3) Jeżeli w opisanym powyżej przypadku nie ma możliwości oparcia jurysdykcji ani na przepisach jurysdykcyjnych obowiązujących w zakresie powództw wzajemnych, ani na przepisach jurysdykcyjnych obowiązujących w sprawach dotyczących umów z udziałem konsumentów:
   a) Czy pojęcie »umowy lub roszczenia wynikającego z umowy«, o którym mowa w art. 5 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono również powództwo, w ramach którego powód podnosi roszczenie oparte na bezpodstawnym wzbogaceniu, lecz wytoczone jako powództwo wzajemne w rozumieniu prawa krajowego,

związane z powództwem głównym pozwanej, które dotyczy stosunku umownego pomiędzy stronami, jeżeli celem roszczenia opartego na bezpodstawnym wzbogaceniu jest zwrot kwoty, do której zapłacenia powód został zobowiązany w uchylonym (później) wyroku, wydanym w postępowaniu wszczętym z powództwa głównego pozwanej, a więc zwrot kwoty wynikającej ze sprawy z zakresu umów z udziałem konsumentów?

Jeżeli na poprzednie pytanie można udzielić odpowiedzi twierdzącej:

b) Czy w opisanym powyżej przypadku jurysdykcję opartą na łączniku miejsca wykonania zobowiązania w rozumieniu art. 5 pkt 1 rozporządzenia nr 44/2001 należy badać w oparciu o przepisy normujące wykonywanie zobowiązań wynikających z roszczenia mającego za podstawę bezpodstawne wzbogacenie?".

W przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

25 W uwagach na piśmie Komisja Europejska kwestionuje dopuszczalność wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Komisja przypomina, że zgodnie z art. 66 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001 rozporządzenie to stosuje się do postępowań wszczętych po jego wejściu w życie. W wypadku Republiki Słowenii postanowienia rozporządzenia mają zatem, jak podkreśla Komisja, zastosowanie na jej terytorium dopiero począwszy od momentu przystąpienia przez to państwo do Unii Europejskiej, a więc od dnia 1 maja 2004 r.

26 Zdaniem Komisji, jeśli postępowanie zawisłe przed sądem odsyłającym miałoby być uważane za „przedłużenie" powództwa wytoczonego w następstwie złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji przez F&S w dniu 26 października 1995 r., to postępowanie to zostałoby w sposób oczywisty wszczęte znacznie wcześniej aniżeli wejście w życie rozporządzenia nr 44/2001 w Słowenii. Rzeczone rozporządzenie mogłoby znajdować zastosowanie tylko w wypadku, w którym żądanie przez M. Kostanjeveca zwrotu kwoty zapłaconej przez niego w wykonaniu ugody zawartej przez niego z F&S w dniu 31 lipca 2006 r. na podstawie wyroku, który został następnie uchylony, stanowiłoby samo w sobie „powództwo" w rozumieniu art. 66 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001.

27 Jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 34 swojej opinii, żądanie zwrotu, sformułowane w ramach nowego badania zasadności pierwotnego powództwa w następstwie uchylenia wyroku wydanego w przedmiocie pierwotnego powództwa, który uzyskał powagę rzeczy osądzonej, należy uznać za „powództwo" w rozumieniu art. 66 ust. 1 rozporządzenia nr 44/2001.

28 O ile mianowicie rozwiązania przyjęte w prawie krajowym państw członkowskich mogą różnić się między sobą, jeżeli chodzi o sposób wdrażania zasady powagi rzeczy osądzonej, to fakt, że zgodnie ze znajdującymi zastosowanie krajowymi przepisami proceduralnymi orzeczenie uzyskuje powagę rzeczy osądzonej, wystarcza dla stwierdzenia, że późniejsze powództwo zmierzające do podniesienia przed sądem roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia wobec drugiej strony sporu stanowi „powództwo" w rozumieniu przywołanego przepisu.

29 Ponadto, jeżeli chodzi o możliwość zastosowania rozporządzenia nr 44/2001 w postępowaniu głównym ratione temporis, z akt sprawy przedstawionych Trybunałowi wynika, że wszelkie pytania zadane w ramach wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą powództwa z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia wytoczonego przez M. Kostanjeveca w roku 2008, w związku z czym powództwo to jest objęte czasowym zakresem stosowania rozporządzenia nr 44/2001.

30 W tych okolicznościach należy uznać, że wniosek o wydanie orzeczenia prejudycjalnego jest dopuszczalny.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

31 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający pragnie w istocie ustalić, czy art. 6 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że sąd wskazany przez przywołany przepis, jako mający jurysdykcję dla rozpoznania powództwa wzajemnego jest właściwy dla rozpoznania tego rodzaju powództwa opartego na bezpodstawnym wzbogaceniu, w ramach którego jest dochodzony zwrot kwoty uzgodnionej w ugodzie pozasądowej, gdy powództwo to zostaje wytoczone jako nowe powództwo pomiędzy tymi samymi stronami po tym, jak uwzględniający pierwotne powództwo wyrok, którego wykonanie doprowadziło do zawarcia rzeczonej ugody pozasądowej, został uchylony.

32 W tej kwestii należy przypomnieć, po pierwsze, że w pkt 12 wyroku z dnia 13 lipca 1995 r., Danværn Production (C-341/93, EU:C:1995:239), Trybunał dokonał już wykładni pojęcia „powództwa wzajemnego" w rozumieniu art. 6 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 jako dotyczącego w istocie odrębnego żądania prowadzącego do wydania orzeczenia na niekorzyść powoda, w ramach którego może być ewentualnie dochodzona także kwota wyższa od żądanej przez powoda i której zapłata może być nadal wymagana nawet wówczas, gdy powództwo powoda zostanie oddalone.

33 Jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 39 swojej opinii, musi zatem istnieć możliwość oddzielenia powództwa wzajemnego od powództwa powoda, a powództwo wzajemne musi zmierzać do uzyskania odrębnego orzeczenia na niekorzyść powoda.

34 W okolicznościach takich jak zaistniałe w postępowaniu głównym żądanie zwrotu kwoty zapłaconej w wykonaniu pierwotnie wydanego wyroku, zanim wyrok ten został uchylony, stanowi autonomiczne żądanie leasingobiorcy zmierzające do uzyskania odrębnego zasądzenia od leasingodawcy zwrotu tego, co bezpodstawnie otrzymał. Takie żądanie nie stanowi zatem jedynie zwykłego środka obrony przeciwko wytoczonemu przez przeciwnika procesowego powództwu o zapłatę.

35 Po drugie, art. 6 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 wymaga ponadto, by powództwo wzajemne „opiera[ło] się na tej samej umowie lub na tym samym stanie faktycznym, na których zostało oparte powództwo główne".

36 Jak zauważyła rzecznik generalna w pkt 43 swojej opinii, wyrażenie to należy poddawać wykładni autonomicznej z uwzględnieniem celów rozporządzenia nr 44/2001.

37 W kwestii tej należy zauważyć, że to ze względu na dobro wymiaru sprawiedliwości przyznanie sądowi jurysdykcji szczególnej dla rozpoznania powództwa wzajemnego pozwala stronom na uzyskanie – w ramach tego samego postępowania i przed tym samym sądem – rozstrzygnięcia w przedmiocie wszystkich wzajemnych roszczeń mających wspólne źródło. W ten sposób unika się zbędnych i mnogich postępowań.

38 W okolicznościach takich jak zaistniałe w postępowaniu głównym wywodzone z bezpodstawnego wzbogacenia powództwo wzajemne w przedmiocie zwrotu należy uznać za oparte na umowie leasingu finansowego, leżącego u podstawy powództwa głównego wytoczonego przez leasingodawcę. Podnoszone w powództwie wzajemnym bezpodstawne wzbogacenie obejmujące kwotę zapłaconą w wykonaniu uchylonego wyroku nie nastąpiłoby bowiem, gdyby rzeczona umowa nie została zawarta.

39 Należy zatem uznać, że w takich okolicznościach wywodzone z bezpodstawnego wzbogacenia powództwo wzajemne w przedmiocie zwrotu jest oparte – w rozumieniu art. 6 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 – na umowie leasingu finansowego zawartego przez strony postępowania głównego.

40 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze trzeba odpowiedzieć, iż art. 6 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 należy interpretować w ten sposób, że sąd wskazany przez przywołany przepis, jako mający jurysdykcję dla rozpoznania powództwa wzajemnego jest właściwy dla rozpoznania tego rodzaju powództwa opartego na bezpodstawnym wzbogaceniu, w ramach którego jest dochodzony zwrot kwoty uzgodnionej w ugodzie pozasądowej, gdy powództwo to zostaje wytoczone jako nowe powództwo pomiędzy tymi samymi stronami po tym, jak uwzględniający pierwotne powództwo wyrok, którego wykonanie doprowadziło do zawarcia rzeczonej ugody pozasądowej, został uchylony.

W przedmiocie pytań drugiego i trzeciego

41 W zakresie, w jakim zgodnie z treścią odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze sąd wskazany w art. 6 pkt 3 rozporządzenia nr 44/2001 ma jurysdykcję dla rozpoznania powództwa wzajemnego w okolicznościach takich jak okoliczności zaistniałe w postępowaniu głównym, i w zakresie, w jakim odpowiedź ta umożliwia sądowi odsyłającemu ustalenie sądu właściwego, nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytania drugie i trzecie.

W przedmiocie kosztów

42 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 6 pkt 3 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że sąd wskazany przez przywołany przepis, jako mający jurysdykcję dla rozpoznania powództwa wzajemnego jest właściwy dla rozpoznania tego rodzaju powództwa opartego na bezpodstawnym wzbogaceniu, w ramach którego dochodzony jest zwrot kwoty uzgodnionej w ugodzie pozasądowej, gdy powództwo to zostaje wytoczone jako nowe powództwo pomiędzy tymi samymi stronami po tym, jak uwzględniający pierwotne powództwo wyrok, którego wykonanie doprowadziło do zawarcia rzeczonej ugody pozasądowej, został uchylony.

Podpisy